

Сучасныя мецэнаты і жывапісцы адраджаюць гістарычныя сядзібы

У галарэі "Ракурс" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі распачаў дзейнасць мастацкі праект "Вяртанне". На ім прадстаўлены жывапісныя палотны са збору графа Іяхіма Храптовіча і дзве кнігі з бібліятэкі Храптовічаў і сядзібы "Шчорсы".

На адкрыцці выставачнага праекта выступіў прадпрымальнік і мецэнат Дзмітрый Антольевіч Шаўня, які паспрыў адраджэнню сядзібы "Шчорсы", партрэтyst, сябар Беларускага саюза мастакоў, прафесар Аляксандр Ксяндзоў, а таксама куратар жывапіснага пленэру "Арт-сядзіба" навуковы супрацоўнік Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, кандыдат мастацтвазнаўства Галіна Флікоп-Світа. Сваімі ўражаннямі падзяліўся кінарэжысёр Уладзімір Арлоў, які здымаў фільм пра сядзібу і бібліятэку Храптовічаў.

Жывапісец, арт-актывіст і перформер Алесь Пушкін распавёў пра свой удзел ў мастацкім праекце "Вяртанне".

- Каля пяці гадоў таму ўладнік фірмы "Анцінэя", прадпрымальнік Дзмітрый Анатольевіч Шаўня захапіўся ідэяй адраджэння шляхецкіх маёнткаў, пачаў вывучаць дакументальныя крыніцы і збіраць гістарычныя звесткі пра сядзібу Храптовічаў. Ён выкупіў на аўкцыёне будынак бібліятэкі Храптовічаў і замовіў архітэктару Аляксею Валяеву аформіць інтэр'еры ў стылі XVIII стагоддзя.

Храптовічы - старажытны беларускі праваслаўны шляхецкі род, некаторыя прадстаўнікі якога, асабліва Іван Літавор Храптовіч, у канцы XV - пачатку XVI ст. ігралі прыкметную ролю ў палітычным жыцці дзяржавы. Прадстаўнікам роду ў розных рэгіёнах ВКЛ, пераважна ў Літве ў басейне левых прытокаў верхняга і сярэдняга Нёмана, належала некалькі маёнткаў.

Сядзіба ў Шчорсах у Наваградскім раёне Гардзенскай вобласці была радавым маёнткам роду Храптовічаў. У 1770-ых гадах па загадзе Іяхіма Храптовіча над палацавым комплексам з вялікім паркам і сажалкамі працавалі Джузепе дэ Сака, Карла Спампані і Якуб Габрыэль. У XIX стагоддзі сядзіба Храптовічаў была важным культурным цэнтрам. Асабліва знакамітай была бібліятэка Храптовічаў - адна з найбуйнейшых бібліятэк на тэрыто-

краявіды. Са мной працавалі Алесь Кажамяка, Аляксандр Ксяндзоў, Уладзімір Анішчанка, Зміцер Пятроўскі, Зміцер Буглак, Вера Каўзановіч, Ніна Маргаева, Алесь Марачкін, Генадзь Драздоў і іншыя мастакі з Воршы, Міёраў і Менска.

Потым мы пераехалі ў Шчорсы, дзе Дзмітрый Шаўня адрэстаўраваў альтанку і дом бібліятэкара ў комплексе графоў Храптовічаў. Калі праца была завершана, там сабраліся мастакі і стваралі жывапісныя эцюды на працягу дзесяці дзён. Нашы карціны ўвайшлі ў новую калекцыю гаспадара. Міхал Анемпадыстаў распарацаваў аздобу парку.

Справа засталася за тым, каб напоўніць прастору легендамі і ўспамінамі, прывабіць турыстаў.

Па выніку трох пленэраў мы зрабілі выніковую выставу ў Нацыянальным гістарычным музеі ў 2019 годзе. У гэтым годзе ўладальнік адрэстаўраванага комплексу падвёў вынік сваёй мецэна-

цкай дзейнасці, прадставіўшы акаварэльныя і жывапісныя працы ў мастацкім праекце "Вяртанне", разгорнутым у Нацыянальнай бібліятэцы.

На выставе акрамя сучасных прац прадстаўлены рэпрадукцыі галандскіх мастакоў XVII-XVIII стагоддзя, арыгіналы якіх уваходзілі ў калекцыю прадметаў мастацтва Храптовічаў у часы росквіту сядзібы, а зараз знаходзяцца ў Дзяржаўным музеі выяўленчых мастацтваў імя А. С. Пушкіна ў Маскве. У экспазіцыі-палотны такіх аўтараў, як Ян ван Кесэль, Сімон дэ Улігер, Саламон ван Ройсдал, Філіп Конінк і іншыя. На сёняшні дзень гістарычная спадчына Храптовічаў уключае праз дзейнасць сядзібы "Шчорсы" і шэраг валанцёрскіх ініцыятываў.

*Э. Дзвінская,
фота аўтара.*

1. Алесь Пушкін і Аляксей Валяев; 2. Галіна Флікоп-Світа.

ры Беларусі. Працаваць з кнігамі сюды прыязджалі Адам Міцкевіч, Уладыслаў Сыракомля. Ян Чачот некаторы час працаваў у ёй бібліятэкарам.

- Наша першая сустрэча з Дзмітрыем Шаўня адбылася ў 2014 годзе на Міёршчыне, - распавёў Алесь Пушкін, - калі мы, мастакі, сабраліся на пленэр на возеры Абстэрна ля вёскі Мурашкі і малявалі